

UNIwersytet w Białymstoku
Wydział Ekonomiczny

GOSPODARKA PRZESTRZENNA

TOM III

Lokalizacja w gospodarce przestrzennej

Redakcja naukowa
Leszek Kupiec

Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku
Białystok 1999

Recenzenci
prof. dr hab. Zbigniew Ziolo
prof. dr hab. Bazyli Poskrobko

Copyright © by Uniwersytet w Białymstoku
Białystok 1999

ISBN 83-87884-30-8

Korekta
Elżbieta ŁagunioneK

Skład komputerowy
Artur Boltromiuk

Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku
15-097 Białystok, ul. M. Skłodowskiej-Curie 14
tel. (085) 745 70 58, 745 70 59

Zakład Poligraficzny Offset-Print, Białystok, ul. Broniewskiego 14

SPIS TREŚCI

WSTĘP – <i>Leszek Kupiec</i>	7	
Rozdział I		
POJĘCIE I PODSTAWY TEORETYCZNE LOKALIZACJI		
– <i>Marzanna Poniatowicz</i>		
1. Pojęcie lokalizacji	9	
2. Przegląd podstawowych teorii lokalizacji działalności gospo- darczej	10	
Rozdział II		
KRYTERIA PODZIAŁU I RODZAJE LOKALIZACJI		
– <i>Leszek Kupiec, Alicja Gołębiowska</i>		
1. Kryterium przedmiotowe	21	
2. Kryterium podziału działalności gospodarczej	22	
3. Kryterium zasięgu geograficznego	24	
4. Kryterium odległości od bazy surowcowej i rynków zbytu . . .	25	
5. Kryterium swobody wyboru	26	
Rozdział III		
CZYNNIKI LOKALIZACJI – <i>Leszek Kupiec, Anna Święcicka</i>		
1. Pojęcie i mechanizm działania czynnika lokalizacji	27	
2. Czynniki wynikające z naturalnych właściwości środowiska przyrodniczego	29	
3. Czynniki związane z systemem osadnictwa i rozmieszczenia ludności	31	
4. Czynniki związane z infrastrukturą	32	
5. Czynniki wynikające z preferencji przedsiębiorcy (systemu produkcji)	33	
6. Czynniki pozostałe	34	
7. Atrakcyjność lokalizacyjna obszaru	37	
Rozdział IV		
BARIERY LOKALIZACJI – <i>Tadeusz Truskolaski</i>		39

Rozdział V

PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA LOKALIZACJI INWESTYCJI – *Dariusz Kielczewski*

1. Teoria lokalizacji a teoria gospodarowania zasobami przyrody	44
2. Funkcje środowiska przyrodniczego	47
3. Ekologiczne uwarunkowania i zasady lokalizacji inwestycji	51
4. Instrumenty realizacji ekologicznych zasad lokalizacji inwestycji	52

Rozdział VI

WZAJEMNE UWARUNKOWANIA I ZASADY

LOKALIZACJI – <i>Leszek Kupiec</i>	57
--	----

Rozdział VII

TRYB USTALANIA LOKALIZACJI INWESTYCJI

– <i>Marzanna Poniatowicz</i>	64
---	----

Rozdział VIII

ROLA TRANSPORTU W PROCESIE LOKALIZACJI I W PRZEWYCIĘŻANIU ZASTOJU GOSPODARCZEGO – *Leszek Kupiec, Tadeusz Truskolaski*

1. Elementy kształtujące sieć transportową	74
2. Wpływ transportu na procesy gospodarcze	76
3. Infrastruktura transportu i jej właściwości w procesie lokalizacji	80

Rozdział IX.

ANALIZA UWARUNKOWAŃ LOKALIZACYJNYCH NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH PRZEDSIĘBIORSTW Z OBSZARU POLSKI PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ

1. „INTERCELL” S.A. w Ostrołęce – <i>Leszek Kupiec</i>	87
2. Cukrownia „ŁAPY” S.A. w Łapach – <i>Marzanna Poniatowicz</i>	90
3. „FARM FOOD” S.A. w Czyżewie – <i>Tadeusz Truskolaski</i> . . .	98

BIBLIOGRAFIA	105
------------------------	-----

I. Pojęcie i podstawy teoretyczne lokalizacji

1. Pojęcie lokalizacji

Pod pojęciem lokalizacji rozumiemy „określenie, wyznaczenie miejsca czegoś [...], umiejscowienie, rozmieszczenie”¹.

L. Kupiec rozpatruje termin lokalizacja w trzech znaczeniach²:

- umiejscowienie, wyznaczenie i określenie miejsca w przestrzeni dla czegoś, łącznie z jakimś miejscem w przestrzeni lub uzyskanie danych co do miejsca czegoś w przestrzeni;
- niedopuszczenie do rozprzestrzeniania się jakiegoś zjawiska (czegoś) poza pewne granice lub ograniczenie jego skutków do pewnego miejsca, obszaru (np. zlokalizowanie pożaru, epidemii);
- rozmieszczenie poszczególnych rodzajów działalności ludzkiej w określonej przestrzeni geograficznej.

Przedmiotem naszego zainteresowania jest **lokalizacja działalności gospodarczej**, która oznacza umiejscowienie tej działalności w przestrzeni. Jest to inaczej ustalenie miejsca realizacji inwestycji lub przedsięwzięcia bezinwestycyjnego, np. przekształcenie szkoły zawodowej w szkołę wyższą ma również charakter aktu lokalizacji³.

Lokalizacja więc jest to proces określania miejsca inwestycji, również liniowej (np. autostrady). Termin ten jest także używany do określenia decyzji o ustaleniu takiego miejsca lub trasy w inwestycjach liniowych, zarówno przy decyzjach administracyjnych, jak i gospodarczych⁴.

¹ *Słownik poprawnej polszczyzny*, pod red. W. Doroszewskiego, PWN, Warszawa 1980, s. 306.

² L. Kupiec, *Wstęp do planowania i polityki regionalnej*, Uniwersytet Warszawski Filia w Białymstoku, Białystok 1979, s. 63.

³ J. Leśniak, *Planowanie przestrzenne*, PWN, Warszawa 1985, s. 40.

⁴ *Poradnik. Gospodarka przestrzenna gmin*, t. I, *Zarys problemu i charakterystyka programu*, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Krakowie, Brytyjski Fundusz Know-How, Kraków 1995, s. 66.

Lokalizacja może dotyczyć różnych rodzajów działalności gospodarczej:

- produkcji przemysłowej, rolnej i leśnej;
- infrastruktury technicznej (zarówno jej elementów punktowych, jak i liniowych);
- budownictwa mieszkaniowego;
- obiektów handlowych, usługowych, rekreacyjnych i innych.

2. Przegląd podstawowych teorii lokalizacji działalności gospodarczej

Strefy rolnicze J.H. Thüнена.

Problematyka przestrzenna, a więc i problematyka lokalizacji, przez długi czas znajdowała się poza polem zainteresowań ekonomistów. Pierwsze teorie lokalizacji, formułujące prawa rządzące wyborami lokalizacyjnymi, pojawiły się dopiero w XIX wieku. Prekursorem w tej dziedzinie był J.H. von Thünen, który swoje trzytomowe dzieło *Państwo izolowane w powiązaniu z rolnictwem i gospodarką narodową* wydał w Hamburgu w 1826 r. (pierwszy tom) oraz w Rostoku w 1850 i 1863 r. (drugi i trzeci tom)⁵.

Thünen poszukiwał racjonalnego pod względem ekonomicznym układu stref rolniczych zlokalizowanych wokół miasta będącego rynkiem zbytu dla produktów rolnych, a jego teoria opierała się na następujących założeniach⁶:

- istnienie nie zróżnicowanej przestrzeni rolniczej z jednakowo urodzajną glebą;
- istnienie jednego, izolowanego ośrodka konsumpcji: jest nim miasto stanowiące rynek zbytu dla produktów rolniczych produkowanych na obszarze go otaczającym;
- koszty transportu są funkcją masy ładunku i odległości, na której jest on transportowany;

⁵ L. Kupiec, *Wstęp do planowania i polityki regionalnej*, op. cit., s. 64.

⁶ R. Domański, *Gospodarka przestrzenna*, PWN, Warszawa 1990, s. 35.

- istnienie jednolitych cen sprzedaży dla wszystkich produktów rolniczych danego rodzaju.

Strefy rolnicze dotyczące konkretnych rodzajów upraw, zdaniem Thünera, przyjmują kształt okręgów zlokalizowanych wokół miasta, będącego rynkiem zbytu dla produktów rolnych. Formowanie się tych stref następuje według następującej zasady: produkcja rolnicza, która daje największą wydajność z hektara (w sensie wagowym), a więc ponosi największe koszty transportu, lokalizuje się najbliżej rynku zbytu. W rezultacie wokół miasta powstają tzw. „kręgi Thünera” (rysunek 1), różniące się intensywnością i rodzajem upraw. Przyczyną ich powstawania są zróżnicowane koszty transportu, rosnące w miarę oddalania się od rynku zbytu, ale nie w jednakowym tempie dla poszczególnych płodów rolnych. Powoduje to, że poszczególne produkty rolne znajdują swoje optymalne miejsca upraw w różnej odległości od miasta.

Ziemia, zdaniem Thünera, powinna być użytkowana w taki sposób, aby uzyskać największą rentę, tj. różnicę między przychodami ze sprzedaży a kosztami transportu. Wzór na obliczanie tej renty przedstawia się następująco⁷:

$$R = e(p - a) - efk$$

gdzie:

R – renta z 1 ha,

e – plony z 1 ha,

p – stała cena rynkowa produktu,

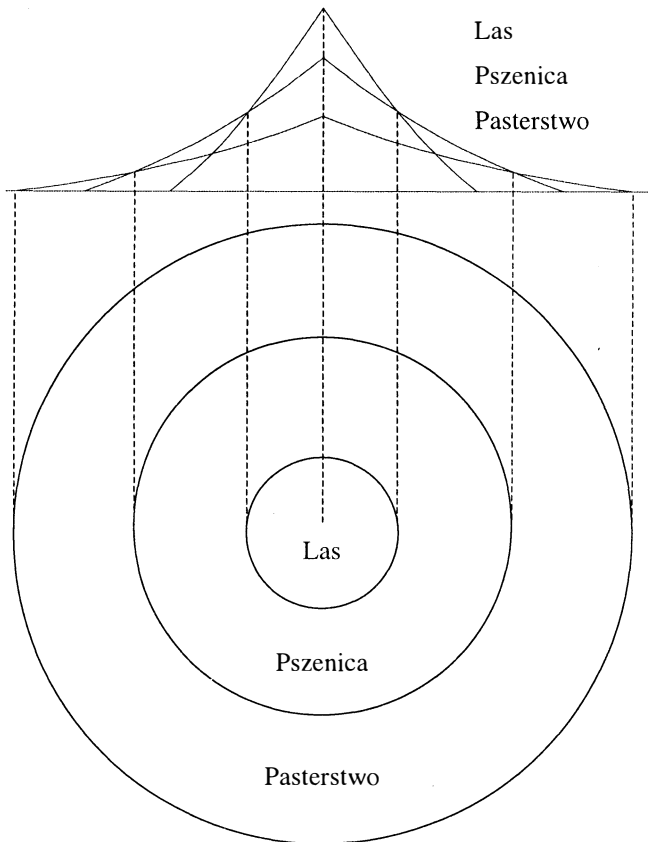
a – koszt wytworzenia produktu,

f – stawka opłaty transportowej na jednostkę odległości,

k – odległość od rynku zbytu.

⁷ M. Blaug, *Teoria ekonomii. Ujęcie retrospektywne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, s. 624.

Układ stref użytkowania ziemi

Źródło: R. Domański, *Gospodarka przestrzenna*, PWN, Warszawa 1990, s. 34.

Optymalna lokalizacja zakładu przemysłowego w teoriach W. Launhardta, A. Webera i E.M. Hoovera.

Jednym z pierwszych naukowców, który zajął się problemem optymalnej lokalizacji zakładu przemysłowego był niemiecki ekonomista W. Launhardt. Uczynił to w opublikowanym w 1882 r. artykule pt. *Wyznaczanie praktycznej lokalizacji przedsiębiorstwa przemysłowego*. Praca ta zawiera opis tzw. „problemu trzech punktów” w klasycznej

teorii lokalizacji. Jest to problem znalezienia optymalnej lokalizacji zakładu wytwarzającego jeden tylko produkt przy stałych kosztach i mającego do czynienia z danym jednym rynkiem zbytu (pierwszy punkt) oraz z dwiema, stałymi lokalizacjami źródeł, z których pochodzą surowce (drugi i trzeci punkt). Owe trzy punkty tworzą trójkąt lokalizacyjny, w obszarze którego Launhardt poszukiwał optymalnej lokalizacji. Przy czym za taką lokalizację uważał on tę, która minimalizuje całkowite koszty transportu na jednostkę produkcji⁸.

Autorem innej teorii lokalizacji jest A. Weber, który w 1909 r. opublikował pracę pt. *O lokalizacji przemysłu*. Jest to teoria dotycząca lokalizacji pojedynczego zakładu przemysłowego. Opiera się ona na następujących założeniach⁹:

- analizowany zakład przemysłowy wytwarza jeden produkt w określonej ilości;
- znana jest lokalizacja źródeł surowcowych i miejsc konsumpcji;
- koszty transportu są funkcją masy i odległości;
- mamy do czynienia ze stałymi technicznymi współczynnikami produkcji.

W teorii Webera lokalizacja optymalna to taka, która minimalizuje koszty transportu. Oprócz kosztów transportu na wybór lokalizacji wpływają dwa czynniki uzupełniające: koszty siły roboczej oraz korzyści aglomeracji (inaczej korzyści skali, wynikające ze skupienia producentów i konsumentów na określonym obszarze).

Jak już wcześniej wspomniano, Weber założył, że koszty transportu są proporcjonalne do masy towaru i odległości przewozu. Stąd też przyjął, że optymalną lokalizację wyznacza najniższa wartość sumy iloczynów wagi i odległości transportu wszystkich surowców i półfabrykatów do zakładu oraz finalnego wyrobu do miejsca zbytu. Weber zwrócił uwagę na fakt, że stosunek wagi produktu do wagi wszystkich zużytych surowców jest różny w różnych przemysłach. Zgodnie z tą teorią wydzielił on przemysły, w których w procesie produkcji występuje znaczny ubytek wagi i te, w których waga produktu finalnego jest zbliżona lub większa niż waga surowców. Pierwszy rodzaj zakładów

⁸ Tamże, s. 624.

⁹ R. Domański, *Gospodarka przestrzenna*, op. cit., s. 36.

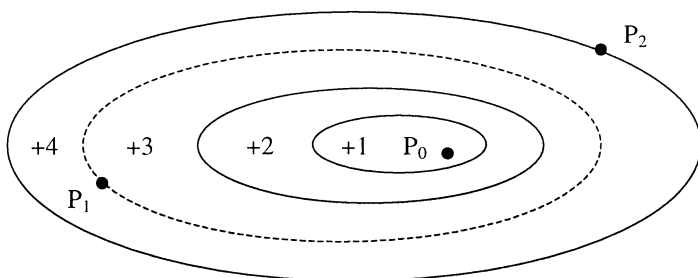
powinno się, zdaniem Webera, lokalizować blisko zasobów surowcowych, drugi – w pobliżu rynków zbytu¹⁰.

W celu znalezienia punktu minimalnych kosztów i optymalnej lokalizacji przedsiębiorstwa Weber stosuje technikę **izodapan**. Izodapany są liniami łączącymi punkty jednakowych kosztów całkowitych transportu na jednostkę produkcji. Przy czym jako całkowity koszt transportu Weber określa sumę kosztów transportu surowców niezbędnych do produkcji oraz kosztów transportu gotowych produktów finalnych na rynki zbytu.

Założmy, że ustalono wstępnie optymalną lokalizację P_0 , odpowiadającą punktowi minimalnych kosztów transportu. Na rysunku 2 pierwsza izodapana jest linią łączącą wszystkie punkty wokół P_0 , w których koszty transportu wzrastają o jednostkę. Druga izodapana łączy punkty, w których koszty te wzrastają o dwie jednostki. Trzecia, zaznaczona na rysunku linią przerywaną, jest to **izodapana krytyczna** (inaczej tzw. krzywa obojętności). Jest to linia łącząca punkty, w których wzrost kosztów transportu (na naszym rysunku – o trzy jednostki) jest niwelowany spadkiem kosztów robocizny oraz wzrostem korzyści aglomeracyjnych. Koszty lokalizacji w każdym z punktów położonej na tej linii są równe kosztom w punkcie P_0 .

Rysunek 2

Izodapany w teorii Webera

Źródło: R. Domański, *Gospodarka przestrzenna*, PWN, Warszawa 1990, s. 37.

¹⁰ *Planowanie przestrzenne*, pod red. J. Regulskiego, PWE, Warszawa 1985, s. 25-26.

Teorię Webera zmodyfikował w 1948 r. E.M. Hoover w opracowaniu pt. *Lokalizacja działalności gospodarczej*¹¹. Autor rozwinął „weberską” klasyfikację kosztów, wprowadził do teorii lokalizacji czynniki instytucjonalne (np. podatki lokalne) oraz zróżnicował koszty transportu w zależności od rodzaju ładunku, kierunku przewozu itp.

Teoria substytucji przestrzennej A. Predöhl.

Inną teorią lokalizacji, podobnie jak teoria Webera, zorientowaną na kryterium minimalizacji kosztów jest teoria substytucji przestrzennej czynników produkcji A. Predöhl z 1925 r.¹² Zgodnie z nią zmiany w lokalizacji przedsiębiorstwa wiążą się z substytucją czynników produkcji. Czynniki te w różnych miejscach przestrzeni mają różne właściwości i różne ceny, a w związku z tym kombinacje (proporcje) tych czynników zużywanych do wyprodukowania jednostki produktu są różne. Zastępując czynniki mniej wydajne bardziej wydajnymi, można obniżać koszty produkcji. Proces substytucji jest kontynuowany aż do osiągnięcia stanu optymalnej kombinacji tych czynników. W tym właśnie miejscu przestrzeni należy zlokalizować przedsiębiorstwo.

Teoria Predöhl opiera się na pewnych znacznie upraszczających rzeczywistość założeniach, takich jak: brak postępu technicznego, ciągłość przestrzeni. Ponadto teoria ta dotyczy tylko pojedynczego, izolowanego przedsiębiorstwa.

Teoria ośrodków centralnych W. Christallera.

Szeroki rozgłos w literaturze światowej uzyskała opracowana w 1933 r. teoria ośrodków centralnych W. Christallera¹³. Autor starał się w niej wyjaśnić zależności między liczbą, wielkością i rozmieszczeniem (lokalizacją) miast, stanowiących istotny element struktury krajobrazu gospodarczego.

Christaller określa miasto mianem ośrodka centralnego. Ośrodki te są zróżnicowane pod względem wielkości. Im miasta są większe, tym mniejsza jest ich liczba w systemie osadniczym. Ośrodki wyższego rzędu obej-

¹¹ E.M. Hoover, *Lokalizacja działalności gospodarczej*, PWN, Warszawa 1962.

¹² A. Predöhl, *Das Standortsproblem in der Wirtschaftstheorie*, Weltwirtschaftliches Archiv, 1925, t. 21.

¹³ W. Christaller, *Die Zentralen Orte in Süddeutschland. Eine ökonomisch-geographische Untersuchung über die Gesetzmässigkeit der Verbreitung und Entwicklung der Siedlungen mit Städtischen Funktionen*, Jena 1933.

mują swym oddziaływaniem większe obszary i spełniają więcej funkcji centralnych. Ośrodki niższego rzędu oferują dobra i usługi niższego rzędu, natomiast ośrodki wyższego rzędu oferują dobra i usługi zarówno niższego, jak i wyższego rzędu. Ranga dóbr i usług jest wyznaczana przez przestrzenny zasięg ich sprzedaży. Zasięg ten z kolei zależy od maksymalnej odległości, którą rozproszona ludność gotowa jest pokonywać, aby nabyć dobra i usługi oferowane przez ośrodki centralne. Odległość ta rozumiana jest w sensie ekonomicznym, czyli w kategoriach czasu i kosztu. Ranga ośrodka centralnego jest funkcją trzech zmiennych:

- wielkości obsługiwanego obszaru;
- liczby jego ludności;
- wysokości dochodów netto ludności¹⁴.

Obszary rynkowe poszczególnych dóbr przyjmują u Christallera sześcioboków foremnych (rysunek 3). Powstaje w ten sposób hierarchiczny układ miast, w którym ośrodkom wyższego rzędu podporządkowane są ośrodki rzędu niższego, a relacja między liczebnością ośrodków należących do poszczególnych szczebli hierarchicznych ma charakter postępu geometrycznego¹⁵.

Teoria obszarów rynkowych T. Palandera.

Inną teorią wiążącą wybór lokalizacji z analizą rynku lokalnego jest teoria obszarów rynkowych T. Palandera z 1935 r.

Obszary rynkowe wiążą się w niej z wyznaczeniem granic handlowego zasięgu poszczególnych przedsiębiorstw. Na wielkość tych obszarów ma wpływ bardzo wiele czynników lokalizacyjnych. Palander wymienia tu między innymi takie czynniki, jak¹⁶:

- płaca i siła robocza;
- energia i materiały;
- budynki fabryczne;
- cena ziemi i renta gruntowa;
- transport;
- możliwości kooperacji produkcyjnej;

¹⁴ R. Domański, *Gospodarka przestrzenna*, op. cit., s. 40.

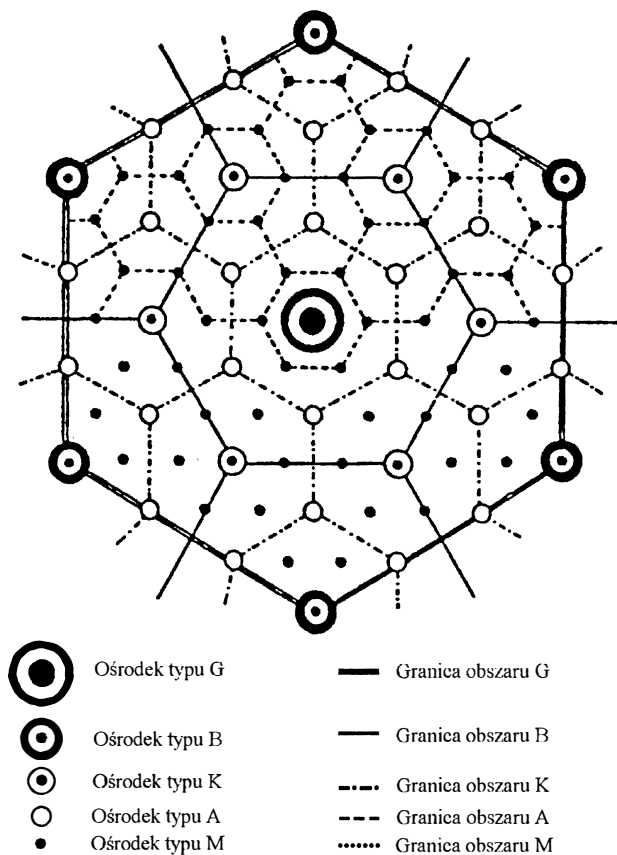
¹⁵ Tamże, s. 41.

¹⁶ T. Palander, *Beiträge zur Standortstheorie*, Upsala 1935, cyt. za: I. Tarski, *Transport jako czynnik lokalizacji produkcji*, PWE, Warszawa 1963, s. 32.

- warunki finansowe;
- warunki życiowe;
- rynki, podaż, popyt;
- reakcje konkurencji;
- wielkość podatków w danym regionie gospodarczym;
- możliwości uzyskania kredytu itp.

Rysunek 3

Układ heksagonalny sieci ośrodków miejskich wg W. Christallera

Źródło: R. Domański, *Zasady geografii społeczno-ekonomicznej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, s. 113.

Zdaniem Palandera lokalizacja jest optymalna wtedy, gdy w danym miejscu przestrzeni zakład produkcyjny może z powodzeniem stawić czoło konkurencji podmiotów produkujących te same lub substytucyjne produkty i jednocześnie maksymalizować zyski. Tak więc przy podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych powinny być brane pod uwagę przede wszystkim szeroko pojęte stosunki rynkowe.

Teoria gospodarki przestrzennej A. Lösch.

W 1945 r. A. Lösch opublikował swoje główne dzieło dotyczące lokalizacji¹⁷. Za kryterium optymalnej lokalizacji przyjął w nim maksymalizację zysku. Autor starał się tam wyjaśnić reguły przestrzennego rozmieszczania działalności gospodarczej. Uczynił to nadając przestrzenny wymiar takim kategoriom ekonomicznym jak rynek, podaż, popyt i konkurencja.

Lösch zakłada istnienie szerokiej, jednorodnej równiny o jednakowych warunkach transportowych we wszystkich kierunkach i równomiernym rozmieszczeniu surowców w ilościach wystarczających do produkcji.

Początkowo rynki zbytu poszczególnych producentów tego samego produktu mają kształt koła. Taki kształt rynku minimalizuje koszty transportu. Koło to nakłada się na inne koło – rynek zbytu innego sprzedawcy tego samego produktu. Obszary nakładania się kół to miejsca walki konkurencyjnej. Wielkość potencjalnego rynku zbytu zależy między innymi od kosztów transportu. Zmniejszanie się tych kosztów powoduje rozszerzanie potencjalnych rynków zbytu. Potęguje to konkurencję, a ta z kolei eliminuje najsłabszych producentów. Wskutek walki konkurencyjnej rynki zbytu poszczególnych producentów zmieniają ostatecznie swój kształt z kołowego na sześcioboczny. W ten sposób otrzymujemy teoretyczny układ krajobrazu gospodarczego, gdzie rynki zbytu producentów danego dobra mają kształt sześciokątów regularnych, wypełniających przestrzeń na kształt plastra miodu. Jest to tzw. układ heksagonalny (rysunek 4)¹⁸.

¹⁷ A. Lösch, *Die räumliche Ordnung der Wirtschaft*, Jena 1940, Tłum. na język polski: K. Dziewoński i W. Lisowski, *Gospodarka przestrzenna*, PWE, Warszawa 1961.

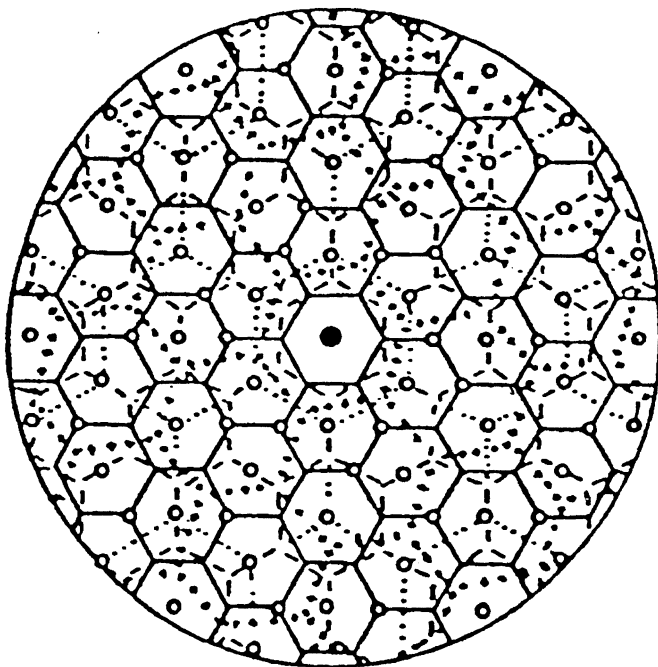
¹⁸ R. Domański, *Zasady geografii społeczno-ekonomicznej*, op. cit., s. 116-122.

Układ taki, zdaniem Lösch, jest idealnym ekonomicznie układem obszarów rynkowych, ponieważ¹⁹:

- największa liczba lokalizacji zbiega się w tych samych punktach;
- największa liczba zakupów może być dokonywana na miejscu (rynek lokalny);
- suma odległości między lokalizacjami przemysłowymi jest najmniejsza, a w rezultacie długości linii transportowych są sprowadzone do minimum.

Rysunek 4

Układ heksagonalny obszarów rynkowych według A. Lösch

Źródło: A. Lösch, *Gospodarka przestrzenna*, PWE, Warszawa 1961, s. 136.

¹⁹ R. Domański, *Gospodarka przestrzenna*, op. cit., s. 43.

Kontynuatorem klasyków, a zwłaszcza Lösch, był uczony amerykański W. Isard (1956)²⁰, twórca nurtu badań ekonomiczno-przestrzennych, określanego mianem *regional science*. Isard skorygował między innymi twierdzenie Lösch o terytorialnym kształcie rynków – tzw. „plastrze miodu”. Zwrócił uwagę, że „plaster miodu” deformowany jest przez duże ośrodki miejskie. W ośrodkach tych gęstość zaludnienia jest większa niż z dala od nich, a w związku z tym, terytorialne rozmiary rynków zbytu maleją w miarę zbliżania się do miasta. Powoduje to, że rynki te mogą również przybrać kształt regularnego sześcioboku.

Podsumowując należy stwierdzić, że przedstawione teorie opierały się na wielu uproszczeniach. Autorzy starają się w nich określić kryteria optymalnej lokalizacji, przy czym niektórzy z nich przy wyborze tej lokalizacji koncentrowali się na problematyce minimalizacji kosztów (np. Thünen, Weber, Predöhl), inni natomiast wiązali wybór lokalizacji z analizą rynku i z walorami popytu lokalnego (np. Lösch, Palander). Wszyscy oni jednak mieli pełną świadomość jak ważną decyzją o charakterze gospodarczym, rzutującą na całokształt efektów ekonomicznych każdej działalności, jest wybór odpowiedniej lokalizacji.

L. Kupiec podkreśla, że do 1960 r. dominowały prace mikroekonomiczne, zajmujące się teoretyczną i empiryczną analizą czynników wyjaśniających wybór lokalizacji nowych zakładów przemysłowych. Po 1960 r. obserwuje się pewne zmiany w podejściu do teorii lokalizacji.

Zagadnienia lokalizacyjne traktuje się dynamicznie i jako proces przestrzenny, łącząc je przy tym z teorią dyfuzji i polaryzacji przestrzennej. Aspekty ekonomiczne poszerzane są o zagadnienia będące odbiciem tendencji w zachowaniu się ludzi (jako producentów i konsumentów), instytucji i przedsiębiorstw. Ponadto nie szuka się już lokalizacji optymalnych, lecz poprzestaje się na zadowalających²¹.

²⁰ W. Isard, *Location and space-economy*, J. Wiley and Sons, New York 1956; wydanie polskie: *Metody analizy regionalnej i wprowadzenie do nauki o regionach*, PWN, Warszawa 1965.

²¹ L. Kupiec, *Wstęp do planowania i polityki regionalnej*, op. cit., s. 64.